

ความต้องการและแนวทางการพัฒนาต่อการสนับสนุนความเข้มแข็งให้กับ
โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาล ประจำเขตพื้นที่การศึกษา
Needs and Development Approaches to Strenght Support to
Provincial Kindergarten Schooland District Kindergarten school

สมชัย ชาวลิตธาตา
Somchai Chavalitthada
มหาวิทยาลัยธนบุรี
Thonburi University

E-mail: dd2-vv2@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 24 กรกฎาคม 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 14 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 14 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา 2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบัน ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา ประชากร แบ่งเป็น 2 ตอนตอนที่ 1 ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด จำนวน 81 โรงเรียนและโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 183 โรงเรียน รวมทั้งหมด จำนวน 264 โรงเรียน ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด จำนวน 5 โรงเรียนและโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งหมด จำนวน 10 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 4 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา หรือหัวหน้างานระดับปฐมวัย 1 คนและครูผู้สอนระดับปฐมวัย 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 40 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านการดำเนินงาน 1.1) ด้านการสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษา พบว่า มีการประชุมปฏิบัติการสร้างโรงเรียนเครือข่าย มีวิทยากรที่สามารถเป็นที่มาพัฒนาความรู้ในเขตพื้นที่การศึกษา 1.2) มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อให้ความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1.3) มีการสร้างเครือข่ายทางทางไลน์ กลุ่ม เฟสบุ๊ค สมาคมชมรมในห้องเรียน 2) ด้านสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา 2.1) ด้านปัญหา พบว่า โรงเรียนประสบปัญหาในด้านผู้บริหาร ด้านการบริหาร และด้านงบประมาณ 2.2) ด้านความต้องการ พบว่า ต้องการความช่วยเหลือ/สนับสนุนการ ด้านบทบาทการเป็นศูนย์เครือข่าย ต้องการบุคลากรให้

ครบตามเกณฑ์ ต้องการให้จัดสร้างศูนย์การเรียนรู้ต้องการออกนิเทศติดตามโรงเรียนในเครือข่ายที่ได้รับการอบรม 2.3) ด้านแนวทางพัฒนา พบว่า ควรมีรูปแบบหรือแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การสอนแบบ Stem, การสอนมอสเตส เป็นต้น

ความสำคัญ: ความต้องการและแนวทางการพัฒนา, ด้านการดำเนินงาน, การสอนแบบ Stem

ABSTRACT

This research has objectives (1) to study the performance of provincial kindergarten schools and district kindergarten schools. (2) to study the current obstacles, needs and approaches in developing provincial kindergarten school and district kindergarten school. The information was divided into 2 parts. The first part, population, consisted of 81 provincial kindergarten schools and 183 district kindergarten schools, the total was 264 schools. The second part, interviews, consisted of 5 provincial kindergarten school and 5 district kindergarten school, the total was 10 schools. Information providers were from each school, 4 people from each school consisted of a school executive, a school deputy executive or the head of the kindergarten department and 2 early childhood teachers. The total data provider was 40 people. The data analysis was used statistics, frequencies, percentage and content analysis.

The result of the research found that: 1) Performance 1.1 The Construction of Educational-Management Network found that there was an operational meeting to create a network school. There are speakers who can be a team to develop knowledge in the educational area. 1.2 There was a network of parents to educate and exchange knowledge. 1.3 There was a network via Line Group, Facebook and Clubs in the classroom. 2) Obstacles, Needs and Development approaches 2.1) In term of obstacles found that school had problems with executives, management and budgets. 2.2) In term of needs found that they needed the helps/supports in the side of being the center of the network, the qualified personnel according to the criteria, learning centers and need to supervise and follow the network school that was trained. 2.3) In term of development approaches found that they should have the several pattern or approach in teaching for example STEM Education, Montessor, etc.

Keywords: Needs and Development ให้มี Approaches, Performance, STEM Education

1. บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิทยาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นสังคมที่ต้องอาศัยความรู้ และการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อันได้แก่ คุณภาพคน การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้

ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวตนของคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความปลอดภัยของร่างกาย จิตใจ ไม่ตกอยู่ในสภาพเสี่ยง สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคมไทยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดหลักการจัดการเรียนรู้ไว้ในมาตราที่ 8 ว่าด้วยการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้าน (1) วิชาการ (2) งบประมาณ (3) การบริหารงานบุคคล และ (4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง จากหลักการดังกล่าว ทำให้สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสพผล สำเร็จตามหลักการมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องถือเอางานวิชาการมาเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษา คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารงานและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ซึ่งมีการกำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 17 ข้อ ดังนี้ (1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (2) การวางแผนงานด้านวิชาการ (3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (6) การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (9) การนิเทศการศึกษา (10) การแนะแนว (11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบ ครว องค์กร หน่วยงานสถานศึกษา ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษาและ (17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา งานวิชาการจึงเป็นบทพิสูจน์ความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวัดจากคุณภาพของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาผ่านการประเมินจากทุกหน่วยงานด้านการศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบัน ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด จำนวน 81โรงเรียน จากจำนวน 77 จังหวัด และโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 183 โรงเรียนจาก 183 เขตพื้นที่ รวม 264 โรงเรียน

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบัน ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด จำนวน 5 โรงเรียนจาก 81 โรงเรียนและโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน จาก 183 เขตพื้นที่การศึกษาจาก 4 ภูมิภาค รวมจำนวน 10 โรงเรียน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำแนกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างในการติดตามรายงานการดำเนินงานการส่งเสริมสนับสนุนสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด จำนวน 58 โรงเรียน และโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 125 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 183 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างในศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบัน ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 โรงเรียน โดยกำหนดผู้ให้สัมภาษณ์โรงเรียนละ 4 คน ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษาหรือหัวหน้างานระดับปฐมวัย 1 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 40 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยใช้โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา

3.2 ขอบเขตด้านระยะเวลาการศึกษา

การรายงานผลการดำเนินงานการส่งเสริมสนับสนุนความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ด้าน คือ 1)ด้านการสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) ด้านการจัดศูนย์เครือข่ายประสานงานวิชาการด้านการศึกษาปฐมวัยและจัดห้องสมุดวิชาการด้านปฐมวัย 3)ด้านการให้บริการ

4. ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงสร้างการศึกษา

โดยเริ่มต้นศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาเพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อ 1 การดำเนินงานโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่ศึกษามีผลเป็นอย่างไร ข้อที่ 2 สภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา มีปัญหาและมีความต้องการอะไร โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการ 3 ตอน ดังนี้

2.1 วิเคราะห์การดำเนินงานโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำ

เขตพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลมากำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1.1 ศึกษา/วิเคราะห์ และสรุปวรรณกรรม รวมทั้งแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงานการส่งเสริมสนับสนุนสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่

2.1.2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา มาเป็นกรอบในการสร้างแบบรายงาน และแบบสัมภาษณ์ กิ่งโครงสร้าง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งเสริมสนับสนุนสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา

2.1.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการคณะทำงานเพื่อสรุปข้อมูลในการดำเนินงานและกับพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ คณะทำงานกำหนดวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

2.2.1 นำองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการส่งเสริมสนับสนุนสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา มาสร้าง เป็น เครื่องมือการศึกษาในลักษณะแบบรายงานผลการดำเนินงานการส่งเสริมสนับสนุนสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่ การศึกษา

2.2.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ แบบรายงานผลการดำเนินงานการส่งเสริมสนับสนุน สร้างความเข้มแข็งโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาล ประจำเขตพื้นที่การศึกษา และแบบสัมภาษณ์กิ่ง โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด จำนวน 81 โรงเรียน และโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่ การศึกษาจำนวน 183 โรงเรียน รวมทั้งหมด 264 โรงเรียน ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.3.2 โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด จำนวน 5 โรงเรียนและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่ การศึกษา จำนวน 5 โรงเรียนจาก 4 ภูมิภาค รวมทั้งหมด 10 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด จำนวน 5 โรงเรียน และโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน, รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือ หัวหน้างานระดับปฐมวัยจำนวน 1 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 40 คน โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม

2.3.3 รวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ วิเคราะห์เนื้อหา ผลที่ได้ คือ ผลการดำเนินงาน พร้อมด้วย สภาพปัจจุบันของปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาโรงเรียน อนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา

5. สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาผลการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา จากรายงานการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่ สรุปผลการศึกษาที่สำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่ที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประชุมปฏิบัติการสร้างโรงเรียนเครือข่าย มีวิทยากรที่สามารถเป็นที่ปรึกษาพัฒนาความรู้ในเขตพื้นที่การศึกษาได้ และระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การสร้างเครือข่ายทางไลน์กลุ่ม เฟสบุ๊ก สมาคม ชมรม ขึ้นในระดับชั้นห้องเรียนและโรงเรียน พร้อมกับการสร้างเครือข่ายโดยเป็นศูนย์ในการศึกษาดูงาน

1.2 ด้านการจัดห้องศูนย์เครือข่ายประสานงาน และห้องสมุดด้านปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษามีการดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 การจัดห้องเรียนศูนย์เครือข่ายประสานงานและห้องสมุดด้านปฐมวัยมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากได้แก่ มีศูนย์เครือข่ายแยกเป็นเอกเทศ มีการพัฒนา ซ่อมแซม ปรับปรุงให้สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีมุมต่างๆ มีการบริการด้านการยืมคืนสื่อ และสามารถเป็นแหล่งให้บริการด้านการศึกษาแก่บุคคลและชุมชน และระดับน้อยที่สุดได้แก่ มีศูนย์เครือข่ายประสานงาน และห้องสมุดด้านปฐมวัยแยกเป็นหมวดหมู่ เช่น มีคู่มือครู เอกสารทางวิชาการการพัฒนาทางภาษาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา

1.2.2 การจัดหาวัสดุประจำห้องศูนย์ของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากได้แก่จัดซื้อ จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อ หนังสือ คู่มือ การเรียนการสอนตามหลักสูตรทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์สื่อที่เสริมพัฒนาการให้กับเด็กปฐมวัย และระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การประชุมวางแผน เขียนโครงการนำเสนอและติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

1.2.3 การจัดบรรยากาศห้องศูนย์โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดบรรยากาศห้องศูนย์ที่พร้อมใช้บริการ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษามุมหนังสือ สื่อซีดี โต้ะเก้าอี้ ตกแต่งป้ายนิเทศ แสดงข้อมูลศูนย์และสาระสำคัญ เพื่อให้มีบรรยากาศที่ดี ใช้เป็นที่เผยแพร่ข้อมูล และศึกษาดูงาน และระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดทำห้องศูนย์สื่อปฐมวัย เน้นความสะอาด ปลอดภัย ความสะดวกในการทำกิจกรรมต่างๆ

1.3 ด้านการให้บริการโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษามีการดำเนินการ 3 ด้าน ดังนี้

1.3.1 การให้บริการด้านบุคลากร มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการดำเนินการจัดอบรมครูที่ไม่มีวุฒิปฐมวัย ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ และระดับน้อยที่สุดได้แก่การบริการเอกสาร ตำราทางวิชาการ คู่มือครู หลักสูตรเพื่อให้ครูได้ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง

1.3.2 การบริการด้านวิชาการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากได้แก่ การให้บริการพัฒนาวิชาการ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย มีการประชุมปฏิบัติ ในเรื่องการค้าปลีก นวัตกรรม การใช้วัฏจักรการวิจัย การพัฒนาศักยภาพครู การประชุมผู้ปกครอง ให้ความรู้เกี่ยวกับปฐมวัย การประชุมครูระดับเครือข่ายและระดับน้อยที่สุดได้แก่ การให้บริการและการผลิต ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน/ห้องสมุด

1.3.3 ด้านการประชาสัมพันธ์/การเผยแพร่ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ ทาง Facebook /เว็บไซต์ และระดับน้อยที่สุดได้แก่ การจัดตั้งกลุ่ม Line ครู/ผู้ปกครอง/โรงเรียนวัดอุปถัมภ์

ข้อที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา จำแนกออกได้ คือ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

2.1 สภาพปัญหา ในภาพรวมพบว่า โรงเรียนประสบปัญหาสำคัญใน 3 ด้าน ดังนี้

2.1.1 ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารมี ภาระงานในการบริหาร มากกว่าการบริหาร งานในโรงเรียน ในขณะเดียวกัน โรงเรียนขาดความเชื่อมโยงในการส่งต่อระหว่างนักเรียนระดับอนุบาลไปยังนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 อีกทั้งยังขาดการสนับสนุนเท่าที่ควร พร้อมกันนั้นด้านสถานที่ในบางศูนย์ไม่เอื้ออำนวยในการเป็นศูนย์การเรียนรู้

2.1.2 ด้านการบริหารบุคลากร โรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอ ครูไม่ครบชั้น และตัวครูไม่ได้จบ ด้านปฐมวัย บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การเป็นโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาการย้ายของครู การเกษียณโดยไม่คืนอัตราครู ทำให้ขาดบุคลากร หรือคืนอัตราครู มาล่าช้า ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนระดับอนุบาลเปลี่ยนแปลงบ่อย และการปฏิบัติงานเป็น โรงเรียนเครือข่าย

2.1.3 ด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอต่อการเป็นโรงเรียนเครือข่ายอนุบาลประจำ จังหวัด ประกอบกับมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการใช้งบประมาณเครือข่าย ทำให้ใช้ไม่ตรงตามที่หน่วยงาน ต้นสังกัดกำหนด

2.2 ความต้องการ ภาพรวมพบว่า ต้องการความช่วยเหลือ/สนับสนุนการดำเนินงาน ด้านการบริหาร จัดการ พบว่า มีความซ้ำซ้อนในบทบาทของตนเอง และความต้องการด้านบุคลากรให้ครบตามเกณฑ์

2.3 แนวทางการพัฒนา ภาพรวมพบว่า ควรมีรูปแบบหรือแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ หลากหลายบูรณาการ

6. การอภิปรายผล

1. การดำเนินงานโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและอนุบาลประจำเขตพื้นที่ 1.1 ด้านการสร้าง เครือข่ายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีนโยบายของต้นสังกัดในการจัดงบประมาณให้กับโรงเรียนที่เป็นศูนย์ เครือข่าย ศูนย์สื่อทุกโรงเรียนเพื่อพร้อมให้บริการและขยายผลในโรงเรียนใกล้เคียงหรือโรงเรียนอำเภอใน จังหวัดของตนเอง 1.2 ด้านการจัดห้องศูนย์เครือข่ายประสานงานและห้องสมุดมีการดำเนินการในเรื่องการจัด ห้องเรียนศูนย์เครือข่ายประสานงานและห้องสมุดมีการจัดหาวัสดุประจำห้องศูนย์ และการจัดบรรยากาศห้องศูนย์

1.3 ด้านการให้บริการในด้านบุคลากร/ด้านวิชาการและด้านการประชาสัมพันธ์/การเผยแพร่ ได้มีการดำเนินงานได้ครอบคลุมทุกด้าน มีความเข้าใจบทบาทของตนเองในการทำหน้าที่ ที่รับผิดชอบพร้อมให้บริการ

2. ความสำเร็จในการจัดการศึกษา มีปัจจัยที่สำคัญ 2.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กำกับติดตามการทำงานของครูอย่างเป็นระบบ 2.2 ปัจจัยด้านบุคลากร (ครู) ครูมีความรู้ความสามารถ เข้าใจหลักสูตร มีความเสียสละ เต็มใจในการทำงาน รักสามัคคี มีความเชื่อมั่น ไว้วางใจซึ่งกันและกัน 2.3 ปัจจัยด้านงบประมาณโรงเรียนมีการดำเนินการด้านงบประมาณอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร โปร่งใส ตรวจสอบได้ 2.4 ปัจจัยด้านศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์มีเพียงส่วนน้อยที่จับตรงสาขาวิชาปฐมวัย โดยตรง แต่ก็ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านต่างๆ ได้ดี 2.5 ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ มีอาคารเรียน พร้อมปฏิบัติงานในการเป็นศูนย์เครือข่าย ห้องเรียนมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้รวมทั้งความพร้อมด้าน สื่อ ICT 2.6 ปัจจัยด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนปฐมวัย ให้ความสำคัญร่วมมือสนับสนุนด้านงบประมาณ สื่อการสอนและเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู

3. ความต้องการความช่วยเหลือ/สนับสนุนการดำเนินงาน โรงเรียนมีแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย แนวทางการเป็นศูนย์เครือข่าย ความต้องการบุคลากรที่เพียงพอ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ด้านงบประมาณ ขอจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้และโรงเรียนต่างๆ ในเครือข่าย (2) ด้านการบริหารจัดการ อยากให้มีการกำหนดบทบาทของโรงเรียนอนุบาลจังหวัดประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประเทศพื้นที่ให้ชัดเจน (3) ด้านการนิเทศติดตาม อยากให้มีการนิเทศติดตามและให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องทั้งทางตรงและทางอ้อม (4) ด้านการพัฒนาบุคลากร สร้างความเข้าใจในบทบาทของโรงเรียนอนุบาลจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลเขตพื้นที่ให้ชัดเจน พัฒนาบุคลากรในด้านหลักสูตรปฐมวัยรวมทั้ง จัดให้มีการศึกษาดูงาน

4. ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีการส่งเสริมโรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ในระดับที่สูงขึ้นจนกลายเป็นโรงเรียนชั้นนำ ครูควรได้รับความรู้ หลักการและความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนและเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเพื่อเชื่อมโยงสู่ระดับประถมศึกษาต่อไป พัฒนารูปแบบการสอนแบบบูรณาการ

5. ด้านการดำเนินการของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่ ให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ผู้ประสานงานในระดับเขตพื้นที่ควรเป็นศึกษานิเทศก์ที่จับตรงสาขาด้านปฐมวัยหรือมีความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์ในเรื่องของหลักการจัดการศึกษาด้านปฐมวัยโดยตรงเพื่อที่จะสร้างความเข้าใจที่ตรงกันให้กับโรงเรียน พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณ

6. จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่ การศึกษา ยังมีการดำเนินงานที่เหมือนกัน 3 ประเด็น (1) โรงเรียนควรรับผู้เรียนตั้งแต่อายุ 3 ขวบเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนและพัฒนาองค์ความรู้ของครู (2) การจัดเรียนการสอนแบบบ้านวิทยาศาสตร์น้อย กล่าวคือควรมีการต่อยอดโครงการบ้านวิทยาศาสตร์จากอนุบาลถึงประถมศึกษา เพราะกิจกรรมบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย มีข้อดีในเรื่องการกระตุ้นความรู้การแสดงออก ทักษะทางวิทยาศาสตร์ การแก้ไขปัญหา อีกทั้งนักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและได้ลงมือปฏิบัติจริง

7. ข้อเสนอแนะการวิจัย

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

7.1.1 ควรสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาธิการ ผู้บริหารโรงเรียน ครู เพื่อขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง

7.1.2 ควรมีการชี้แจงหรือประชาสัมพันธ์ รวมทั้งมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษาให้ชัดเจนเป็นที่รับรู้ รับทราบแก่โรงเรียนอื่นๆ

7.1.3 จัดทำคู่มือ/แนวทางการดำเนินงาน หรือเกณฑ์มาตรฐานให้กับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติได้ถูกต้องทาง

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.2.1 หน่วยงานต้นสังกัด ควรมีติดตาม เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่ เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ เช่น แนวทางการใช้งบประมาณ บทบาทหน้าที่การเป็นโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่

7.2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบในการทำหน้าที่ร่วมกับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษาอย่างชัดเจน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดกับโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา

7.3.2 ศึกษาบทบาทหน้าที่การเป็นโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด และการเป็นโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา

7.3.3 ศึกษาพัฒนารูปแบบ มาตรฐานโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่

บรรณานุกรม

คณิง สายแก้ว, ดร. (2557). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการศึกษาปฐมวัย. สุรินทร์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ประไพ อุดมผล. (2554). การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พัชรา เอี่ยมกิจการ. (2557). พัฒนาการเด็กปฐมวัยรากแก้วแห่งชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.).

ภาพร เรืองไชย. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนกับบทบาทการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นครนายก. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547) คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี).** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). **การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาพการศึกษา.

กระทรวงศึกษาธิการ. **สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)** <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/1009#.VRlihp8uz7c.facebook>.